

RAADSMEEDEDELING

Onderwerp

Reactie College op de concept-Notitie reikwijdte en detailniveau plan-MER Structuurvisie schaliegas

Steenbergen; 8 juli 2014

Aan de Raad,

1. Inleiding

Op 19 december 2013 heeft uw raad een motie aangenomen, waarmee de gemeente Steenberg wordt uitgeroepen tot schalie- en steenkoolgasboringen vrije gemeente.

Daarnaast heeft uw raad op 22 mei 2014 besloten het Manifest tegen (proef)boringen naar schaliegas in Nederland te steunen.

U heeft daarmee aangegeven groot belang te hechten aan het onderwerp 'schaliegas-winning'.

Met deze raadsmededeling brengen wij uw raad ervan op de hoogte, dat de ministers van Economische Zaken en Infrastructuur en Milieu op dit moment de Structuurvisie schaliegaswinning voorbereiden. Dit wordt een onderdeel van de Structuurvisie Ondergrond (STRONG). Deze Structuurvisie vormt een kader voor de ondergrondse ordening van activiteiten van Rijksbelang. In een structuurvisie worden afwegingen gemaakt voor de toekomstige ondergrondse activiteiten.

Een structuurvisie maakt keuzes over de gewenste ontwikkeling op de lange termijn, en de daarvoor noodzakelijke maatregelen op korte termijn. Het is het richtinggevende document waarin voor overheden, maatschappelijke organisaties, private partijen en burgers duidelijk wordt welk beleid voor de ondergrond (in dit geval) het Rijk nastreeft.

In dat kader heeft de Minister van Economische Zaken ook aan onze gemeente gevraagd uiterlijk op 9 juli 2014 een reactie te geven op de in dat verband op te stellen concept-Notitie reikwijdte en detailniveau van de informatie die gericht is op wat relevant is voor de plan-MER Structuurvisie schaliegaswinning en die in het milieueffectrapport moet worden opgenomen (hierna: c-NRD)

Met deze raadsmededeling brengen wij uw raad tevens op de hoogte van de reactie van ons college.

2. Achtergrond

Het kabinet kiest voor een optimale energiemix in Nederland. Daarom kijkt het kabinet ook naar schaliegas als nieuwe energiebron.

De genoemde ministers stellen dat er een goede, evenwichtige Structuurvisie op de winning van schaliegas in Nederland komt (gepland begin 2015).

De Structuurvisie schaliegaswinning zal aangegeven of en zo ja waar in Nederland mogelijk schaliegas gewonnen kan worden met zo min mogelijk overlast voor mens, milieu en natuur.

Ook wordt beschreven op welke manier schaliegas mogelijk een rol kan spelen in de overgang naar een meer duurzame energievoorziening.

De eerste stap op weg naar de Structuurvisie is een milieueffectrapportage (plan-MER).

De plan-MER brengt de milieugevolgen van schaliegaswinning in kaart. Hierbij wordt uitgegaan van de gebieden waarvan TNO aangeeft dat er mogelijk schaliegas in de grond zit. Steenbergenvalt ook in dat gebied.

Hoe de overheid dit onderzoek wil uitvoeren staat in de c-NRD.

3. Overwegingen

Er waren verschillende instanties/overheden die concept-reacties formuleerden op de c-NRD.

Geconstateerd werd, dat het Interprovinciaal Overleg (hierna:IPO) een erg compleet advies formuleerde op de c-NRD.

De highlights hieruit zijn:

Relatie met de Structuurvisie voor de Ondergrond (STRONG)

In de cNRD is aangegeven, dat de Minister EZ voornemens is om de Structuurvisie schaliegas vooruitlopend op de integrale Structuurvisie Ondergrond (STRONG) vast te stellen.

Het IPO verzoekt om, zolang de Structuurvisie Ondergrond niet is vastgesteld, de Structuurvisie schaliegas niet te gebruiken als een uitwerking van de Structuurvisie Ondergrond, maar te beschouwen als technisch deelonderzoek of een uitwerking op technische onderdelen welke bijdraagt aan de besluitvorming over de STRONG. Daarnaast wordt verzocht het moratorium op schaliegasboringen te verlengen totdat STRONG als integraal afwegingskader van de ondergrond is vastgesteld én is opgenomen in de Mijnbouwwet.

Maatschappelijk nut en noodzaak

Het IPO verzoekt om in het MER ook de vraag óf opsporing en winning van schaliegas in Nederland kan plaatsvinden expliciet te beantwoorden. Het IPO is van mening dat nut en noodzaak integraal onderdeel uit moeten maken van de MER. Immers, om de nut- en noodzaaktoets goed te kunnen uitvoeren is een visie op de energiemix op de lange termijn noodzakelijk en dient er inzicht te zijn in de milieu-effecten van opsporing en winning van schaliegas.

Deze toets kan bijdragen aan de discussie die nog gevoerd moet worden. Het IPO is van mening dat een dergelijke discussie via een maatschappelijk debat gevoerd dient te worden.

Het IPO verzoekt dan ook dit debat te faciliteren.

In de regio wordt volop ingezet op duurzaamheid en duurzame energie. Het IPO verzoekt met deze initiatieven rekening te houden in de verkenning van nut en noodzaak.

Vervolgens verzoekt het IPO een Maatschappelijke Kosten Baten Analyse (MKBA) op schaliegas uit te voeren.

Scope CNRD

Het is onduidelijk of alleen de winningsfase wordt onderzocht of alle fasen.

Het IPO verzoekt om in de MER alle fasen, van opsporing tot nazorg, te beoordelen.

Daarbij verzoekt het IPO niet uit te gaan van een voorbeeldwinning, maar van een worst-case scenario met alle bijbehorende activiteiten.

In de scope en de te onderzoeken effecten ontbreken de gasbehandelingsstations, en benodigde boven- en ondergrondse infrastructuur, die noodzakelijk zijn bij schaliegaswinning.

Het IPO verzoekt daarnaast in de MER over de 'witte' gebieden uitsluitel te geven.

Monitoring

In het MER dient te worden aangegeven hoe wordt omgegaan met onderzoekspunten waar te weinig informatie over de Nederlandse situatie bekend is en dient een monitoringsprogramma te worden opgenomen.

MER voor concrete initiatieven

Het IPO verzoekt de verplichting voor het opstellen van een MER voor concrete initiatieven mee te nemen bij het wijzigen van het Besluit MER ten gevolge van de nieuwe Europese richtlijn. Nu is er namelijk nog geen wettelijke grondslag.

Uitsluitingsgebieden

De EU-commissie beveelt als minimumbeginsel aan dat lidstaten beperkingen van de opsporings- en winningsactiviteiten naar onconventioneel gas en olie in beschermde of aardbevings- of overstromingsgevoelige gebieden moeten regelen én dat lidstaten minimumafstanden tussen toegestane activiteiten en woon- en waterwingebieden moeten hanteren.

Het IPO adviseert om deze EU-aanbeveling over te nemen en nader uit te werken in de MER.

In de cNRD is een aantal criteria opgenomen op basis waarvan gebieden worden uitgesloten van schaliegaswinning. Er wordt een begrenzing aangehouden op 1000 m. diepte waaronder de 'bovengrondse' uitsluitingsgronden niet meer gelden. Onderbouwing voor de keuze van deze arbitraire begrenzing ontbreekt in de cNRD. De gekozen diepte vindt het IPO te krap, omdat drinkwaterwinningen tot een forse diepte kunnen gaan (300 m). Het IPO verzoekt vanuit het voorzorgsprincipe deze dieptegrens los te laten.

Ook adviseert het IPO om andere beschermde en/of gevoelige gebieden uit te sluiten van schaliegasboringen. Daarbij denkt het IPO aan het totale robuust natuurnetwerk (voorheen EHS), Unesco Cultureel Werelderfgoed en vrijwaringszones van de waterkeringen. In de MER dient een onderbouwing te worden gegeven voor de invloedzone van een winning en welke invloedzone rondom de kering als gevolg daarvan als uitsluitingsgebied moet worden aangewezen.

Het IPO verzoekt in het kader van de MER te onderzoeken hoe groot het risico op aardbevingen is ten gevolge van fracken en de effecten die daardoor kunnen voorkomen, zoals het weglekken van gassen en frackingvloeistof naar bovenliggende aquifers, schade gebouwen, bedrijfsprocessen, waterkeringen, etc.

Het IPO verzoekt de Minister ook de grenzen van het bestaand bebouwd gebied te hanteren in plaats van stedelijk gebied als uitsluitingsgrond en daarbij ook rekening te houden met reeds geplande stedelijke ontwikkelingen.

Beoordelingskader en methodiek

Het IPO vraagt het beoordelingskader zo kwantitatief en transparant mogelijk op te stellen.

In het beoordelingskader ontbreken landbouw en tuinbouw, recreatie, gezondheid, en de perceptie/beleving van risico en hinder. In de MER dient voor deze aspecten te worden aangegeven wat de effecten zijn.

Voor het bepalen van de referentiesituatie is inzicht nodig in de autonome ontwikkeling. Hiervoor is input nodig uit de regio's. Het IPO verzoekt om bij de MER de regionale input te organiseren, ook om het draagvlak te vergroten.

In het advies van de commissie MER was aangegeven dat mitigerende en compenserende maatregelen een plek moeten krijgen in de MER. In de cNRD komen deze maatregelen niet terug.

Landschap

Het IPO is van mening, dat het uitgaan van landschapstypen alleen, te beperkt is. De milieueffecten van het huidig en toekomstig gebruik van de gronden voor winning van schaliegas (en dus onttrekken aan ander, bijvoorbeeld agrarisch gebruik) dienen ook in beeld te worden gebracht.

Het IPO verzoekt de minister om inzichtelijk te maken hoe de worst-case winning ingepast wordt in landschap.

Het IPO vraagt om in de MER duidelijk te maken wat de onderlinge afstand is tussen de verschillende boorlocaties en welk totale oppervlakte daarmee gemoeid is.

Het IPO vraagt daarbij ook om visualisaties van de impact van alle boorlocaties bij zowel dag als nacht aan het MER toe te voegen.

Water

Naast het retourwater van het fracken dient ook onderzocht te worden hoe er wordt omgegaan met het formatiewater wat met het fracken mee omhoog komt (behandeling, transport).

Er dient meer duidelijkheid te komen over de hoeveelheid water die nodig is in het proces. Het benodigde water zal van elders gehaald moeten worden en ook het afvalwater zal over de weg worden afgevoerd en elders worden gezuiverd. De effecten hiervan op de natuurlijke hulpbronnen en op de infrastructuur dienen te worden onderzocht. Verzocht wordt om genoemde water-aspecten in de MER mee te nemen. Tevens dient in de MER inzicht te worden gegeven in de verschillende mogelijk toe te passen frackvloeistoffen, chemisch zowel als niet chemisch, en wat milieuconsequenties van die verschillende frackvloeistoffen zijn. Bij de beschrijving van de milieu-effecten moet, waar aan de orde, mede de eventuele specifieke functies voor grondwater, zoals bijvoorbeeld drinkwaterwinning, worden betrokken.

Verkeer

Het IPO adviseert de verkeersaantrekkende werking in beeld te brengen, net zoals de mogelijke effecten op de bruikbaarheid van de weg en de hinder op de omgeving als gevolg van een toename van verkeersbewegingen.

Trillingen/aardbevingen

In de MER dient onderzocht te worden welke effecten trillingen hebben op de omgeving ook als deze onder de voor de mens voelbare drempels blijven.

Stikstofdepositie

Het IPO verzoekt de Minister te onderzoeken hoe groot de emissies zijn van stikstof en welke deposities er ten gevolge daarvan zijn. In dat kader dienen ook de effecten op Natura 2000 in binnen- en buitenland inzichtelijk gemaakt te worden.

Natuur

De effecten op de natuur dienen voor gebieden in binnen- en buitenland in kaart gebracht te worden.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant hebben, aanvullend op de hiervoor genoemde IPO-reactie,

specifiek voor de Noord-Brabantse situatie, nog een aantal locatie specifieke aspecten onder de aandacht gebracht in hun zienswijze.

Het gezamenlijk standpunt van de bestuurders van een aantal Noord-Brabantse gemeenten, de Noord-Brabantse waterschappen, Brabant Water en de Vereniging Industriewater is opgenomen in deze zienswijze.

Samenvattend vragen GS om in de c-NRD rekening te houden met de specifieke Noord-Brabantse belangen (drink)water, natuur, breukzones en landgebruik. Daarnaast steunen zij het IPO standpunt over een breed energiedebat en vinden zij het van belang de problematiek met betrekking tot verlaten putten, onderzoek naar andere conventionele gassen en oliën en de visie van Noord-Brabant bij de beoordelingssystematiek mee te nemen.

4. Besluit burgemeester en wethouders van 8 juli 2014.

Gezien de volledigheid van de zienswijze van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant, welke een aanvulling is op de reactie van het Interprovinciaal Overleg, heeft ons college besloten:

in te stemmen met de zienswijze van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant op de concept-Notitie reikwijdte en detailniveau plan-MER Structuurvisie schaliegas en deze instemming als reactie op de concept-Notitie mee te delen aan het Bureau Energieprojecten. Daarbij is extra benadrukt, dat de nut en noodzaak-toets van opsporing en winning van schaliegas onderdeel uit moet maken van de MER. Onze brief aan het Bureau Energieprojecten is bijgevoegd.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Steenbergen,
de loco-secretaris, de burgemeester,

N.J. Reijngoudt

J.A.M. Vos